

İşgal Altındaki Vakıfbelören Köyü Merası İçin Tahsis Amacı Değişikliği İsteminin Vejetasyon ve Sosyolojik Etkileri Bağlamında İrdelenmesi

Ferat Uzun^{1*} , Fatih Gürel² , Fatih Kumbasar³ , Ömer Faruk Uzun⁴

ÖZET

Çalışma ile kadimden beri mera olarak kullanılan Vakıfbelören köyü merasının Orman Genel Müdürlüğü tarafından işgali ve mevcut fiili durumu bir şekilde meşru hale getirme isteği irdelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre 181/5 numaralı mera parselinin tamamı, 181/7 numaralı parselin ise % 50'si işgal altında olup, üzerindeki tüm bitki örtüsü tahrip edilmiş, mevcut haliyle mera olarak kullanım imkânı kalmamıştır. Tapu ve Kadastro ve Tarım İl Müdürlüğü'nün kayıtlarına göre arazinin niteliği mera, Orman Genel Müdürlüğü'nün E-Harita Uygulaması'nda ise "ağaçsız orman alanı"dr. Orman Müdürlüğü'nün bu bakış açısına göre, 4342 sayılı mera kanunu kapsamında mera olarak tescillenen alanların neredeyse tamamı, potansiyel olarak gelecekte orman sınırları içerisine alınabilecek hedef alanlardır. Bu anlayış nedeniyle meralar, on yıllardır süreklilik arz eden bir şekilde Orman Müdürlüğü tarafından şu veya bu şekilde bu çalışma konusunda olduğu gibi orman sınırları içerisine alınmaktadır. İşgal edilmeyen mera alanında lup yöntemiyle yapılan vejetasyon etüdü çalışması bulgularına göre azalıcı bitki türlerinin oranı % 27.00, çoğalıcı türlerin ise % 7.50'dir. Buna göre mera durumu "orta" dir. Bunun anlamı meranın bitki örtüsünün kalitesi, asgari olması gereken miktarın üzerinde olup verimliliği, çeşitli amenajman düzenlemeleriyle artırılabilme potansiyeline sahiptir.

MAKALE GEÇMİŞİ

Geliş

22 Ağustos 2024

Kabul

07 Ekim 2024

ANAHTAR KELİMELER

Kamu yatırımı,
mera durumu,
mera ıslahı,
mera işgali,
mera kanunu

Discussion of the Request for Change of Allocation for the Occupied Vakıfbelören Village Rangeland

ABSTRACT

The study examines the occupation of the Vakıfbelören village rangeland, which has been used as rangeland since ancient times, by the General Directorate of Forestry and the desire to somehow legitimize the current de facto situation. According to the findings obtained, the entire rangeland parcel numbered 181/5 and 50% of the 181/7 were occupied, all vegetation on them has been destroyed, and there was no possibility of using them as rangeland in their current state. According to the records of the Land Registry and Cadastre and the Provincial Directorate of Agriculture, the nature of the land is rangeland, and in the E-Map Application of the General Directorate of Forestry, it is "treeless forest area". According to this perspective of the Forestry Directorate, almost all of the areas registered as rangelands within the scope of the rangeland law numbered 4342 are target areas that could potentially be included within the borders of the forestry in the future. Due to this perspective, rangelands have been included within the forest land by the Forestry Directorate for decades, as in the subject of this study. According to the findings of the vegetation study conducted with the loop method in the unoccupied rangeland area, the rate of decreaser plant species were 27.00% and the increasers were 7.50%. Accordingly, the rangeland condition was "medium". This means that the quality of the rangeland's vegetation is above the minimum required amount and its productivity has the potential to be increased with various management arrangements.

ARTICLE HISTORY

Received

22 August 2024

Accepted

07 October 2024

KEY WORDS

Public investment,
rangeland condition,
rangeland law,
rangeland occupation,
rangeland rehabilitation

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü, Samsun, Türkiye

² Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Kastamonu, Türkiye

³ Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Samsun, Türkiye

⁴ Sinop Üniversitesi, Boyabat Meslek Yüksekokulu, Sinop, Türkiye

*Corresponding Author: Ferat Uzun, e-mail: fuzun@omu.edu.tr

Giriş

Orman Bakanlığı'nın olmadığı zamanlarda hayvan otlatmak suretiyle kullanılan ve ancak bitki süksesyonu sebebiyle bitki örtüsü içerisinde belirli oranlarda çalı-ağaç varlığına sahip olan çayır ve mera alanları, 1969 yılı itibarıyla Orman Bakanlığı'nın kuruluşuna müteakip mera olmaktan çıkarılarak orman-fundalık sahası kayıtlarına geçmiştir. Bu süreçte bitki varlığı olarak hiçbir değişikliğe uğramayan bu alanlar, sadece arazi sınıflamasından ileri gelen değişiklikle Orman Bakanlığı'na verilmiştir. Orman alanları, o günden bu yana çayır ve meralardan alan kazanımıyla sürekli artış göstermiştir. Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre ülkemizin orman varlığı 1973 yılı itibarıyla 20199296 ha iken, 2023 yılı itibarıyla 23363071 ha'a ulaşmıştır. Orman alanlarında son 50 yıl içerisinde 3045704 ha'lık bir artış meydana geldiği görülmektedir [1].

Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 1970 yılı kayıtlarında 21698400 ha olarak bildirilen ülkemiz çayır ve mera alanları, Mera Kanunu çerçevesinde yapılan çalışmalardan elde edilen verilere göre 2024 yılı itibarıyla 13147701 ha'a düşmüştür [2]. Bu rakamlara göre çayır ve mera alanları geçen 53 sene zarfında yaklaşık % 40 oranında azalmıştır.

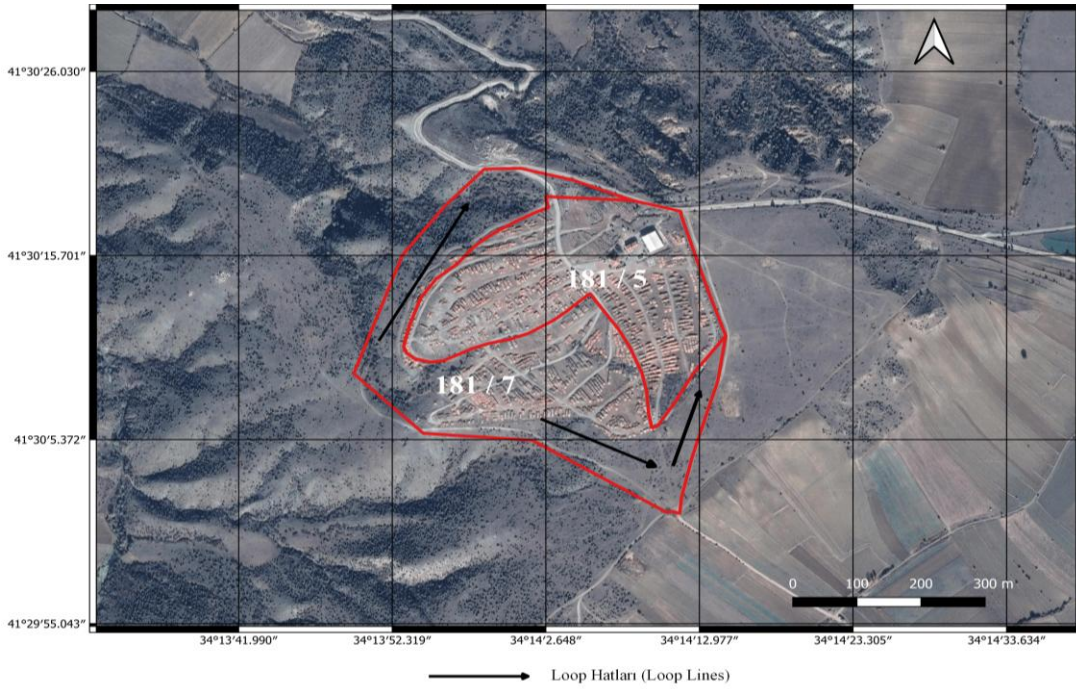
Ülkemiz çayır ve mera alanlarının hukuki vasfının değiştirilerek orman sınırları içerisine alınması suretiyle orman varlığında sağlanan bu artışta, 2 temel uygulamadan söz etmek mümkündür. Bunlardan birincisi erozyona maruz kalan ve ıslahının mümkün olmadığı kanaatine varılan mera alanlarında erozyonun önlenmesi amacıyla toprak muhafaza amaçlı ağaçlandırma çalışmaları nedeniyle 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 3/14. Maddesi [Değişik:3/7.2005-5403/27 md.] ve Mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı arasında "Ağaçlandırma Seferberliği" kapsamında yapılacak ortak çalışmalara ilişkin 2012 yılında imzalanan protokol gereğince "tahsis amacı değişikliği yapılarak bir kısım mera alanlarının orman kayıtlarına geçmesidir [3]. İkincisi ise, kadimden beri mera olarak kullanılan ve ancak mera tespiti çalışmaları esnasında bildirimde ihmal edilen ve hatta bazılarının Osmanlıca evrakları olduğu halde bu evraklar okunmadığından mera olarak kayıtlara alınmada eksik kalınan mera alanlarının Orman Genel Müdürlüğü'nce orman kayıtlarına geçirilmesidir [4, 5, 6, 7]. Mera Kanunu'nun 14. maddesi gereğince çeşitli sebeplerle başka amaçlarla kullanılmak üzere diğer kurumlara verilmek suretiyle de mera alanları kayıp yaşamaktadır. Ancak en büyük kayıp orman sınırları içerisine alınmak suretiyle yaşanmaktadır. Bu nedenle mera hayvancılığı yapan insanlarımız veya Tarım İl Müdürlükleri tarafından Orman Müdürlüğü'nün bu türlü tasarrufları zaman zaman mahkemelere taşınmakta, zaman zaman da Orman Müdürlüğü meralarda otlayan keçi sayısının azalması ve diğer bazı sebeplerle üzerinde ağaç varlığı artan meraları, sınırlarına katmak için mahkemelere başvurmaktadır. Ancak istatistiklerden anlaşıldığı kadarıyla mera kayıplarının önüne bir türlü geçilememektedir. Mera Komisyonu kararlarında ve mahkemelere intikal etmiş davalarda, meralara ilişkin bir takım mevzuat eksiklikleri yanında, meralara oranla kamuoyunun daha çok ilgisine mazhar olan ormanların lehine olacak şekilde pozitif ayrımcılığın da bunda etkisi olduğu söylenilebilir.

Sonuç olarak son 50 yıllık süreçte mera alanları şu ya da bu sebeplerle -istisnalar hariç- sürekli orman alanlarına dahil edilmiş ve oldukça yüksek bir kayıp yaşamıştır. Bu kayıp ta tüm ülkemiz genelinde mera hayvancılığında gerileme olarak kendini göstermiştir.

Bu çalışmanın amacı, kadimden beri mera olarak kullanılan dolayısıyla mera olarak tescil edilen, ancak üzerine betonarme bina yapımı ve odun deposu olarak kullanmak suretiyle Orman Müdürlüğü tarafından işgal edilen mera parsellerinin, Mera Kanunu'nun 14/c maddesindeki "Kamu yatırımları yapılması için gerekli bulunan" ifadesine atfen mevcut fiili durumuna meşruiyet kazandırma istemini irdelemektir.

Materyal ve Metot

Orman Müdürlüğü tarafından tahsis amacı değişikliği istenilen mera alanı, Kastamonu ili, Taşköprü ilçesi, Vakıfbelören köyüne tahsisli 181/5 ve 181/7 numaralı parsellerdir. 181/5 numaralı parselin tapu alanı 99 da ve pafta numarası: E32d25c'dir. 181/7 numaralı parselin tapu alanı ise 129.23 da'dır [8]. Parsellerin ortalama rakım değeri 650 metredir. İşgal altındaki 181/5 ada/parsel numaralı parsel üzerine Orman Müdürlüğü tarafından betonarme bina yapılmış ve kalan kısmı ise odun deposu olarak kullanmak suretiyle toprak yüzeyindeki bitki örtüsü tamamen tahrip edilmiş, ne otsu ne de çalı-ağaç türleri adına hiçbir bitkisel varlık kalmamıştır. 181/7 numaralı parselin ise yaklaşık % 50'si işgal altında olup onun da yüzeyindeki tüm bitki örtüsü tahrip edilmiş mera olarak kullanım imkânı kalmamıştır. 181/7 numaralı parselin kalan % 50'lik kısmı üzerinde 15.05.2024 tarihinde tekerlekli lup aleti kullanılarak 3 farklı hat üzerinde 400 okuma yapılarak yaprak alanı esasına göre vejetasyon etüdü yapılmıştır. Etüt neticesinde tespit edilen bitki türleri azalıcılar, çoğalıcılar ve istilacılar şeklinde sınıflandırılmıştır. Azalıcı ile çoğalıcı bitki türlerin oranları toplanarak mera durumu belirlenmiştir [Şekil 1, Tablo 1] [9].

Şekil 1 Çalışılan mera alanının ve loop hatlarının görüntüsü
Fig 1 Satellite image and loop lines of the studied area

Vakıfbelören köyüne tahsisli 181/5 ve 181/7 numaralı parsellerin işgal edilmemiş kısımlarından 0-30 cm derinliğinden mera alanını temsil edecek şekilde 20 adet toprak numunesi alınmıştır. Numunelerin Kastamonu İl Özel İdaresi, toprak laboratuvarında yapılan analiz sonuçlarına göre; pH değeri 7.3 ile nötr civarında, toplam tuz [%0.01] ve organik madde [%0.79] miktarı ise çok azdır. Yarayışlı fosfor [P_2O_5] [0.22 kg/da] çok az, yarayışlı potasyum [K_2O] [49.08 kg/da] çok yüksek, killi-tınlı [Saturasyon %55.99] bünyelidir. Parseller ortalama %3-5 eğimli, toprak derinliği sıg ya da çok sıgdır [10].

Bulgular ve Tartışma

Vejetasyon etüdü çalışması

181/7 numaralı mera parselinin işgal edilmemiş kısmının zemininde yapılan vejetasyon etüdü çalışması neticesinde elde edilen verilere göre toprak yüzeyi % 85.5 oranında bitki ile örtülü, % 14.5'u ise çıplak alandır. Bu değer toprağın her türlü aşındırıcı etkiye karşı yeterince mukavemete sahip olduğunun ifadesidir [11]. Otlatma takvimine uyulması ve meranın kapasitesine dikkat edilerek otlatılması ve gübreleme gibi uygulamalar ile örtü derecesinin daha da artırılması imkân dâhilindedir. Vejetasyonda 34 adet bitki türüne rastlanılmıştır [Tablo 1]. Vejetasyonunda belirlenen bitki türlerinin kalite derecelerine göre dağılımına göre; 6 adedi [% 27.00] azalıcı, 3 adedi [% 7.50] çoğalıcı ve 25 adedi [% 65.50] istilacıdır. Tablo 1'de verilen sınıflamaya göre parselin işgal edilmeyen bu kısmı "Orta" kalitede mera durumunu ifade eden bitki örtüsüne sahiptir [9]. Çalışılan alanda bitki örtüsü içerisindeki oranları itibarıyla öne çıkan azalıcı türler sırasıyla *Chrysopogon gryllus* [% 17.25] ve *Bothriochloa ischaemum* [% 7.25] olurken, çoğalıcı türler ise sırasıyla *Festuca ovina* [% 5.50] ve *Teucrium polium* [% 1.25] olmuştur. Alanda tespit edilen otsu yabancı otlar içerisinde en fazla rastlanılanları *Blysmus compressus* [% 10.50], *Brachypodium distachyon* [% 9.50] ve *Pilosella echioides* [% 5.50] olmuştur [Tablo 1].

Elde edilen verilere göre meranın; otlatma takvimine uyma, doğal tohumlama amacıyla münavebeli otlatma, temizlik biçimi, keçi ile istilacı bitkiler ile biyolojik mücadele ve gübreleme ile verimliliği artırılabilir. Özellikle vejetasyonda bulunan azalıcı ve çoğalıcı bitki türlerinin daha çok çiçek dalı ve tohum oluşturmalarını teşvik edebilecek gübreleme programı ile mera üretkenliği artırılabilir [12, 13, 14].

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü ve Tarım ve Orman Bakanlığı'na göre mera parselleri

Kastamonu Tarım İl Müdürlüğü kayıtlarında çalışılan meranın 5/a kaynaklı, yani kadimden beri mera olarak kullanılan alan olarak tescil edilmiştir [15]. Şekil 2'de Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün "Parsel Sorgu" uygulaması [8] ile Şekil 3'te Avrupa Çevre Ajansının belirlediği kriterleri dikkate alarak Tarım İl Müdürlüğü'nün yürüttüğü proje kapsamında yapılan "arazi örtüsü/kullanımı sınıflandırması"nda [16]

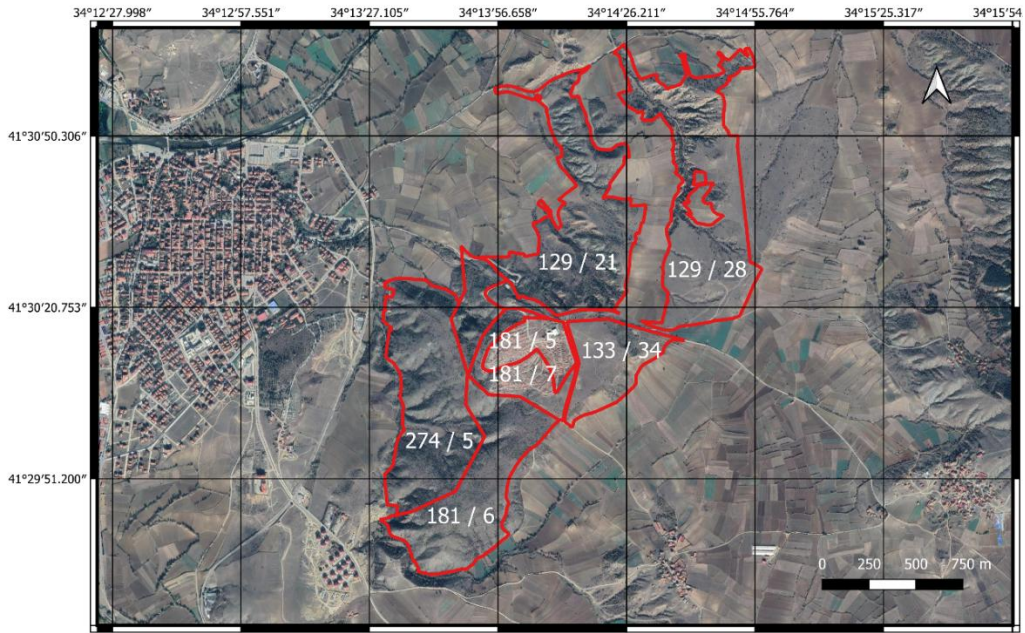
Vakıfbelören köyüne hayvan otlatmaları amacıyla tahsis edilen bu alanlar mera olarak gösterilmiştir. Orman Genel Müdürlüğü'nün E- Harita Uygulamasında ise adı geçen mera parselleri “ağaçsız orman alanları” olarak ifade edilmektedir [Şekil 4] [17].

Tablo 1 181/7 numaralı mera parselinin işgal edilmemiş kısmındaki bitki örtüsünü oluşturan türler [%]

Table 1 Species in the vegetation in the unoccupied part of the rangeland parcel number 181/7 [%]

Azalıcı Bitki Türleri [%]			
<i>Chrysopogon gryllus</i>	17.25	<i>Sanguisorba minor</i>	1.25
<i>Bothriochloa ischaemum</i>	7.25	<i>Medicago falcata</i>	0.50
<i>Dactylis glomerata</i>	0.50	<i>Poa pratensis</i>	0.25
Toplam			27.00
Çoğalıcı Bitki Türleri [%]			
<i>Festuca ovina</i>	5.50	<i>Teucrium polium</i>	1.25
<i>Dorycnium graceum</i>	0.75		
Toplam			7.50
Azalıcı + Çoğalıcı Tür Toplamı			34.50
İstilacı Bitki Türleri [%]			
<i>Blysmus compressus</i>	10.50	<i>Astragalus adustus</i>	0.50
<i>Brachypodium distachyon</i>	9.50	<i>Astragalus bicolor</i>	0.50
<i>Pilosella echioides</i>	5.50	<i>Astragalus canescens</i>	0.50
<i>Teucrium chamaedrys</i>	3.25	<i>Chondrilla juncea</i>	0.50
<i>Eryngium campestre</i>	2.50	<i>Convolvulus calvertii</i>	0.50
<i>Helianthemum nummularium</i>	2.50	<i>Euphorbia helioscopia</i>	0.50
<i>Potentilla recta</i>	2.25	<i>Minuartia anatolica</i>	0.50
<i>Linum hypericifolium</i>	2.00	<i>Plantago lagopus</i>	0.25
<i>Globularia orientalis</i>	1.75	<i>Juniperus communis</i>	8.75
<i>Muscari armeniacum</i>	1.75	<i>Rhamnus hirtellus</i>	3.25
<i>Thymus longicaulis</i>	1.75	<i>Rosa canina</i>	3.00
<i>Trifolium hirtum</i>	1.00	<i>Fumana arabica</i>	1.50
<i>Veronica arvensis</i>	1.00		
İstilacı Türlerin Toplamı			65.50
Genel Toplam			100.00

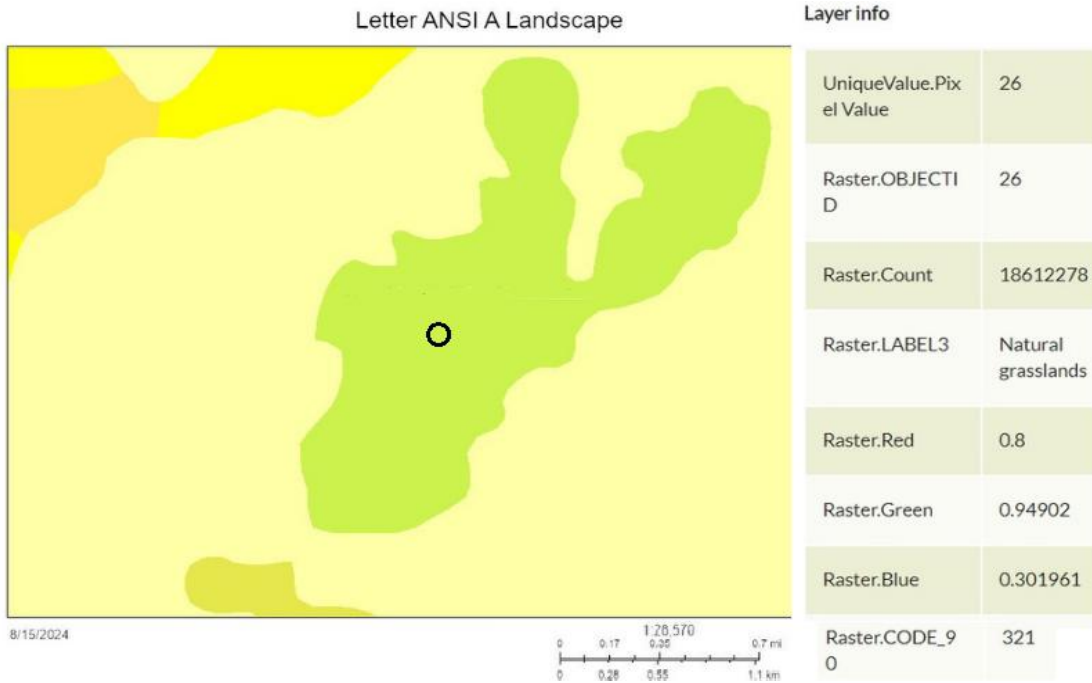
Bu gösterim şekli, diğer köyler adına tahsis edilen mera parselleri için de aynıdır. Bu tanımlama oldukça sorunludur. Orman Müdürlüğü'nün bu bakış açısına göre 4342 sayılı Mera Kanunu'na göre mera olarak tescillenen mera alanlarının neredeyse tamamı, potansiyel olarak gelecekte Orman Genel Müdürlüğü'nün sınırları içerisinde alınabilecek hedef alanlardır. Mera Komisyonlarında da bu görüş çok bariz olarak kendini göstermekte diğer birçok kurumdan gelen üyelerin mera olarak görüş bildirdikleri birçok kararda, sadece Orman Müdürlüğü temsilcisinin karara şerh düştüğü görülmektedir. Örneğin Zonguldak İl Mera Komisyonu'nun 24.10.2014 tarihli, 2014/19 numaralı karar defterinde, Yenidoğancılar köyü 152 ada/45 numaralı parsel için kadim mera alanları için zaman aşımı uygulanamayacağına, zemindeki bitki örtüsünde yıllar itibarıyla değişiklik olsa da bu değişikliğin o yerin kadim mera vasfını kaybettirdiği anlamına gelmediği yönündeki kararı, diğer kurumlardan gelen 8 üyenin lehte, Orman Müdürlüğü temsilcisinin ise aleyhte oyları ile kabul edilmiştir. Aynı komisyonda görüşülen Yazıcık, Nizamlar, Yalnızçam köylerinin meraları için de aynı veya benzer sebeplerle Orman Müdürlüğü'nün temsilci üyesi karşı oy kullanmış ve kararlar “oy çokluğu” ile alınmıştır [5]. Kastamonu ili, İncesu köyü merasının tescil sürecinin irdelendiği makalede de Orman Müdürlüğü'nün benzer tavrına işaret edilmiştir [18].

Şekil 2 Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü parsel sorgu uygulamasına göre mera parsellerinin görünümü

Fig 2 Appearance of rangeland parcels according to the parcel query application of the General Directorate of Land Registry and Cadastre

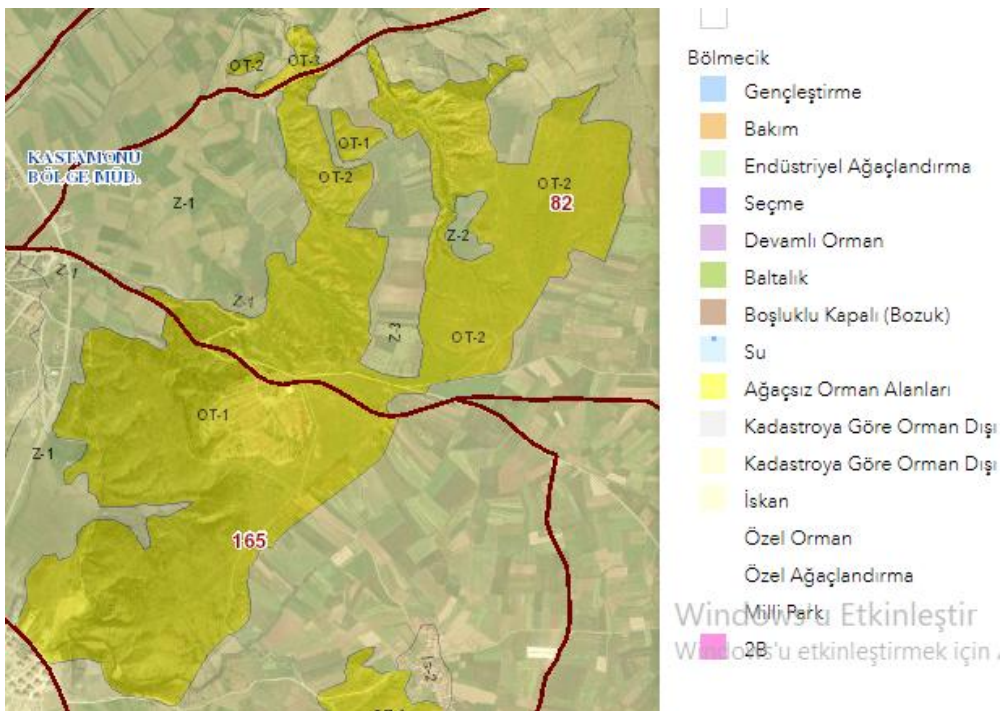
Meralarımızda otlayan hayvan türlerinin azaltılıp çok büyük oranda sadece sığırlar ile otlatılması ve hatta yerli sığır ırklarından kültür ırkı sığırlara olan dönüşüm sebebiyle gittikçe azalan meraya dayalı hayvancılık sistemi nedeniyle, başlangıçta otsu bitki örtüsünün hâkim olduğu mera alanlarında da tabiatın kendi sistematığı içerisinde kol kola yürüyen toprak ve bitki süksesyonu nedeniyle her geçen gün otsu tabakanın aleyhine, çalı-ağaç tabakasının lehine bir dönüşümün olduğu bilimsel bir gerçekliktir [9, 12].

Şekil 3 Tarım ve Orman Bakanlığı'nın arazi örtüsü/kullanımı sınıflandırmasına göre mera parsellerinin görünümü ve niteliği [Natural grasslands=Doğal mera alanları, Yeşil renk ile gösterilen]

Fig 3 Appearance and character of rangeland parcels according to the land cover/use classification of the Ministry of Agriculture and Forestry [Natural grasslands, Shown in green]

Mera hayvancılığının koyun ile birlikte başrol oyuncusu keçilerin meralardan çekilmesi, süksesyonel değişimin hızlanmasındaki en önemli sebep olmuştur. Keçilerin meralardan çekilmesinde de maalesef Orman Bakanlığı'nın geçmişteki önyargılı/yanlış politikalarının rolü çok fazladır [14]. Mera hayvancılığı konusundaki hâlihazırdaki mevcut politikalardan hareketle, yakın gelecekte çalı ve ağaçların özellikle yağışlı bölgelerimizde hızlı bir şekilde artacağını öngörmek çok ta zor değildir [19]. Doğru yönetilemeyen bu değişim/dönüşüme bağlı olarak meraların hukuki statüsünde de doğru olmayan tasarruflarda bulunmak yanlış katmerleştirmekten başka bir şeye hizmet etmeyecektir. Bu bakış açısı nedeniyle meralar, on yıllardır Orman Müdürlüğü tarafından şu veya bu şekilde bu çalışma konusunda olduğu gibi orman sınırları içerisine katılmaktadır. Mera Komisyonu da bu anlamda her ne kadar meraların hak ve hukukunu savunmak amacıyla teşekkül ettirilsede bu gidişatı durdurma anlamında maalesef yetersiz kalmakta, süreç “meralar aleyhine, ormanlar lehine” işlemeye devam etmektedir. Bu da mera hayvancılığı yapan insanlarımızın her geçen gün hareket alanı ve imkânlarının daralmasıyla sonuçlanmaktadır [18]. Ve gelişen süreç ile paralel olarak mera hayvancılığı her geçen gün terkedilmektedir [20]. Bu durum, diğer sebepler ile bir araya geldiğinde ülkemizi net hayvan ithalatçısı konumuna sokmaktadır [21]. Kırsal alanlardan şehirlere göçü ve dolayısıyla şehirlerdeki istihdam problemlerini artırmaya hizmet eden bu süreç de, devlet bütçesine fazladan istihdam oluşturma maliyeti yüklemektedir.

Şekil 4 Orman Genel Müdürlüğü'nün e-harita uygulamasına göre mera parsellerinin görünümü ve niteliği [Ağaçsız orman alanları]

Fig 4 Appearance and quality of rangeland parcels according to the e-map application of the General Directorate of Forestry [Treeless forest areas]

Mera Komisyonu'nun mera işgaline tavrı ve köy sakinlerinin iradesi

Mera Komisyonunun en öncelikli görevi meraların hak ve hukukunu korumaktır. 4342 sayılı Mera Kanunu'na aykırı bir şekilde on yıllardır işgal altında olan ve tüm diğer kamu kurumları tarafından mera olarak tanınan Vakıfbelören köyü merasının, işgalden kurtarılması ve asli hüviyetine döndürülmesi hususunda, bugüne kadar hiçbir tasarrufta bulunmayan Mera Komisyonu'nun olaya ilk müdahalesinde “ver ve hukuksuzluk probleminde kurtul” tarzı bir karar almıştır. Bu karar ile Mera Komisyonu'nun 181/5 ve 181/7 numaralı mera parsellerini “tahsis amacı değişikliği” ile mera olmaktan çıkararak, orman istif alanı, satış deposu, şef binası, yangın harekât binası, helikopter pisti ve garaj olarak kullanım için Orman Müdürlüğü'nün kullanımına açması asli görevi bağlamında doğru olmamıştır. Mera tecavüzleri açısından bu tavır, mera hayvancılığının geleceği açısından kötü bir emsal karar olmuştur. Tamamen kanun çerçevesinde hukuk mücadelesi veren Vakıfbelören köyü halkı yalnız bırakılmak bir yana daha da zora sokulmuştur. Milletten efendisi olduğu ifade edilen köy sakinlerinin, kadimden beri hayvan yetiştiriciliği için kullandıkları meranın aynı amaçla kullanıma devam etme isteğine dair Mera Teknik Ekibine imza vermek suretiyle oybirliği ile ortaya koydukları eksiksiz irade, kendilerine hizmet etme pozisyonundaki kişi ve kurumlar tarafından yok hükmünde sayılmıştır [22]. Sürecin en üzücü yönü; on yıllardır her anlamda talan edilen

meralara sahip çıksın diye oluşturulan Mera Komisyonu'nun aldığı bu kararın, hukuksuz bir şekilde işgal edilen meranın ve dolayısıyla burayı kullanan halkın hakkını-hukukunu korumadığı gerekçesiyle halk tarafından mahkeme kanalıyla iptal ettirilmesidir. Diğer bir anlatımla halk meralarını hem Mera Komisyonu'ndan ve hem de Orman Müdürlüğü'nden koruyabilmek amacıyla hukuk mücadelesi yürütmektedir. Bunun anlamı meraların korunması hakkında yapılan yasal düzenlemelerin tam olarak amacına ulaşmadığı, ek birtakım düzenlemelere ihtiyaç duyulduğudur. Bu çalışma özelinde sergilenen birtakım tavırlar, köy sakinlerinin kendilerini önemsiz/kıymetsiz hissetmelerine, dolayısıyla tarımdan vazgeçmeye sevk etmekte, kendilerini önemli hissettirebilecekleri işlere ve dolayısıyla şehirlere göç etmelerine sebep olmaktadır. Köyde yaşayan insanlara karşı takınılan bu tavrın hiçbir insan topluluğunda karşılığı yoktur. Bu olgu, genelde tarım sektörümüzün istenilen noktaya ulaşamamasının en büyük psikolojik sebebinin oluşturmaktadır. Aslolan köylü olmalıdır. Diğer yandan Mera Komisyonu son karar mercii değildir. Şöyle ki, Samsun ilinde gerçekleşen bir tahsis amacı değişikliği isteminde Mera Komisyonu, alan için tahsis amacında değişiklik yapılması talebini kabul etmiş ve kararı onay için Tarım ve Orman Bakanlığına göndermiştir. Ancak Bakanlık; Mera Yönetmeliği'nin 8. Maddesine atıfla [Değişik: RG:12.04.2005-25784], bu tür her başvuruda olumlu görüş bildirilme gibi bir zorunluluğun olmadığını ifade ederek, bölgedeki hayvan sayısı, kaba yem açığı olup olmadığı, meranın vasfı, topografyası, toprak yapısı, vejetasyon yapısı, otlatma kapasitesi, köyün toplam merası, teknik ekibin kesin görüşü, çiftçi sayısı ve görüşü, alternatif bir alanın bulunup bulunmadığı, istenilen alanın gereğinden büyük olup olmadığı ve mera bütünlüğünün bozulup bozulmadığı gibi kriterler bakımından yeniden değerlendirilmesini istemiştir. Bunun üzerine Mera Komisyonu toplanıp, yeniden olumlu görüş bildirmiştir. Ancak Bakanlık kararı uygun bulmamış ve mera alanı Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis edilmemiştir [23]. Bu noktadan hareketle özellikle belirtmek gerekir ki istenilen mera parseli diğer parsellerin tam ortasındadır ve Mera Yönetmeliği'nin, 8. Maddesi [Değişik: RG-12.08.2005-25784]'nde dikkate alınması gereken hususlardan sayılan "mera bütünlüğü"nü bozmaktadır.

Sonuç

Orta sınıflı bitkisel varlığıyla, bir takım ıslah ve amenajman çalışmalarıyla verimliliğinin daha da artırılabilme potansiyeli olan ve fakat hukuken işgal altında olan, bu nedenle bütün bitkisel varlığı tahrip edilmiş olan Vakıfbelören köyü merasının bir kısmının Orman Müdürlüğü'ne devrinde kamu yararı olmadığı gibi, aksine hukuk devleti olgusunu aşındırıcı ve başta Vakıfbelören köyü sakinleri olmak üzere kamu vicdanında telafisi mümkün olmayan zararlanmaya neden olacaktır. Ülkemiz mera alanlarının sürekli orman sınırları içerisine dâhil edilmeleri suretiyle yaşanan kayıplar bakımından kötü bir emsal karar olacak ve işgali aklayacaktır. Mera alanlarında mütemadiyen yaşanan bu kayıplar da mera hayvancılığının hareket alanını her geçen gün daha da daraltacak, hayvan ithalatı olgusuna bir tuğla daha koyacak, köyden kente göçü teşvik edecek, devletin sırtında büyük bir yük olan istihdam problemini daha da büyütecektir.

Teşekkür / Acknowledgements ve Fon desteği / Funding

Çalışma alanına ulaşım ve verilerin elde edilmesindeki destekleri için, Kastamonu İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne teşekkür ederiz.

We would like to thank Kastamonu Provincial Directorate of Agriculture and Forestry for their support in accessing the study area and obtaining data.

Yazar katkıları / Authors' contributions

Bitki teşhisleri Prof. Dr. Ferat Uzun ve Zir.Yük.Müh. Fatih Kumbasar tarafından yapılmıştır. Makalede adı geçen tüm yazarlar makaleye eşit oranda katkı yapmışlardır. Tüm yazarlar makaleyi incelemiş ve onaylamışlardır.

Plant identifications were made by Prof. Dr. Ferat Uzun and Agricultural Engineer Fatih Kumbasar. All authors mentioned in the article contributed equally to the article. All authors reviewed and approved the manuscript.

Veri ve materyalin elde edilebilirliği / Availability of data and material

Herhangi bir veri talebi için lütfen ilgili yazarla iletişime geçin.

Please contact the corresponding author for any data request.

Kaynaklar

1. Anonim, Türkiye orman varlığı. 2024a, Tarım ve Orman Bakanlığı, <https://www.ogm.gov.tr/tr/ormanlarimiz/Turkiye-Orman-Varligi>. [Erişim: 10.08.2024].
2. Anonim, Türkiye geneli mera tespit, tahdit ve tahsis çalışmaları. 2024b, TC. Tarım ve Orman Bakanlığı. <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Cayir-Mera-ve-Yem-Bitkileri> [Erişim: 22.Temmuz. 2024].
3. İspirli, K., Uzun, F. ve Ö.F. Uzun, Aşdağul beldesi merasında tahsis amacı değişikliği isteminin mevzuata uygunluk açısından incelenmesi. 7th International Conference on Agriculture, Animal Science and Rural Development. Ed. Yaşar Karadağ, Seyithan Seydoşoğlu. 2021, September 18-19. Muş, Türkiye: p. 631-644.

4. Anonim, Helvacılar köyü kadim merasının orman kayıtlarına alınması davası. Tapu iptali ve tescil. 2013, TC. Çaycuma, 2. Asliye Hukuk Mahkemesi. Gerekçeli Karar. Esas No: 2013/419, Karar No: 2013/577.
5. Anonim, Zonguldak il mera komisyon kararları. 2014a, TC. Zonguldak Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Toplantı tarihi: 24.10.2014, Karar No:2014/19.
6. Anonim, Karadeniz Ereğlisi, Yenidoğancılar köyü 152/45 no'lu parselin mera olarak tespitine rağmen orman olarak kaydedilmesinin görüşülmesi. 2014b, Zonguldak İl Mera Komisyon Kararları. TC. Zonguldak Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Toplantı tarihi: 4.07.2014, Karar No:2014/13.
7. Anonim, Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'nün Yalnızçam köyü mera tahsis kararına itirazı. Zonguldak İl Mera Komisyon Kararları. 2014c, TC. Zonguldak Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Toplantı tarihi: 4.07.2014, Karar No:2014/22.
8. Anonim, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü parsel sorgu uygulaması. 2024c, <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara:cografi/41.499449622502006/34.227390289> [Erişim:10.08.2024].
9. Holechek, J.L., Pieper, R.D. and C.H. Herbel, Range Management: Principles and Practices [6th Edition]. 2010, Amsterdam, Netherland: Prentice Hall, One Lake Street, Upper Saddle River.
10. Anonim, Toprak ve arazi sınıflaması standartları teknik talimatı. 2005, [https://www.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Mevzuat/Talimatlar/ToprakAraziSiniflamasiStandartlariTeknikTalimativeIlgiliMevzuat_yeni.pdf](https://www.tarimorman.gov.tr/ Belgeler/Mevzuat/Talimatlar/ToprakAraziSiniflamasiStandartlariTeknikTalimativeIlgiliMevzuat_yeni.pdf) [Erişim: 10.08.2024].
11. Koç, A., Gökkuş, A. ve M. Altın, Mera durumu tespitinde dünyada yaygın olarak kullanılan yöntemlerin mukayesesi ve Türkiye için bir öneri. Türkiye 5. Tarla Bitkileri Kongresi. 2003, 13-17 Ekim, Diyarbakır, Türkiye: p. 36-42.
12. Aydın, İ. ve F. Uzun, Çayır-Mera Amenajmanı ve Islahı [Ders Kitabı No: 9]. 2002, Samsun, Türkiye: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Basımevi.
13. Aydın, I. ve F. Uzun, Nitrogen and phosphorus fertilization of rangelands affects yield, forage quality and the botanical composition. *European Journal of Agronomy*, 2005. 23[1]: p. 8-14.
14. Uzun, F., Garipoğlu, A.B. ve H.B. Dönmez, Mera yabancı otlarının kontrolünde keçilerin kullanımı. *Uluslararası Tarım ve Yaban Hayatı Bilimleri Dergisi*, 2015. 1[1]: p. 40-50. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijaws/issue/7987/104845>.
15. Anonim, Kastamonu ili, Taşköprü ilçesi, Vakıfbelören köyü mera yaylak ve kışlak alanlarına ait tahsis için ihtiyaç tespit tutanağı. 2020, Karar No: 931.
16. Anonim, Corine Land Cover 2012 [Vector/raster 100 m]. [2024d], <https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/corine> [Erişim:10.08.2024].
17. Anonim, Orman Genel Müdürlüğü. E-Harita. Vakıfbelören, Taşköprü, Kastamonu. 2024e, <https://cbs.ogm.gov.tr/vatandas/> [Erişim:10.08.2024].
18. Uzun, F., Gürel, F., Kumbasar, F. ve Ö.F. Uzun, Mera tescillerindeki anlaşmazlıkların giderilmesinde referans alınabilecek bazı uygulamaların irdelenmesi [Kastamonu, İncesu köyü merası örneği]. *Journal of Life Sciences and Biotechnology*, 2024. 7[2]: p. 102-111.
19. İspirli, K., Alay, F., Çankaya, N., Şahin, M., Uzun, Ö.F. ve F. Uzun, Nemli-mezotermal iklim kuşağında yer alan ve ağır otlarılan Hasanlar köyü merasının bazı özellikleri. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 2022. 37[3]: p. 487-504.
20. Uzun, F., Alay, F. ve K. İspirli, Rangeland characteristic of open for grazing area for long years of West Black Sea Region. *International Agricultural Science Congress*, 2018. 9-12 May, Van, Türkiye [Özet Basım]: p. 295.
21. Anonim, Dış Ticaret İstatistikleri. 2023, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Dis-Ticaret-104> [Erişim:10.08.2024].
22. Anonim, Kastamonu İl Mera Komisyon kararı. 2022, Karar No:1082.
23. Uzun, Ö.F. ve F. Alay, Meralarda kentsel dönüşüm ve gelişim amaçlı tahsis amacı değişikliği talebinin değerlendirilmesi: Doyran ve Kızılcaören örneği. *International Journal of Life Sciences and Biotechnology*, 2022. 5[3]: p. 602-610.